

8.2.2023

Hyvinvointialueella ja Helsingin kaupungilla on ensisijainen valvontavastuu iäkkäiden palvelujen henkilöstömitoituksen riittävydestä

Valvira ja aluehallintovirastot muistuttavat tällä ohjeella hyvinvointialueen ensisijaisesta velvollisuudesta valvoa iäkkäiden ympärivuorokautisten toimintayksiköiden henkilöstömitoituksen riittävyttä. Hyvinvointialueen järjestämis- ja valvontatehtävään kuuluu oman palvelutuotannon valvonnan lisäksi alueensa yksityisten sosiaalipalvelujen tuottajien valvonta riippumatta siitä, hankkiiko hyvinvointialue palveluja yksityiseltä sosiaalipalvelujen tuottajalta. Hyvinvointialueen on varmistettava, että lakisääteinen henkilöstömitoitus toteutuu kaikissa hyvinvointialueella sijaitsevilla iäkkäiden ympärivuorokautisissa toimintayksiköissä. Valvonnan tulee olla jatkuvaa ja riittämättömään henkilöstömitoitukseen tulee puuttua viipymättä.

Iäkkäiden ympärivuorokautisissa toimintayksiköissä on oltava kaikkina aikoina henkilöstö, jonka määrä, koulutus ja tehtävä rakenne vastaavat toimintayksikön asiakkaiden määrää ja heidän toimintakykynsä edellyttämää palvelun tarvetta. Toteutuneen henkilöstömitoituksen on tullut olla 1.1.2022 lähtien vähintään 0,6 työntekijää asiakasta kohti, toteutuneen henkilöstömitoituksen tulee 1.4.2023 alkaen olla vähintään 0,65 työntekijää asiakasta kohti ja toteutuneen henkilöstömitoituksen tulee 1.12.2023 alkaen olla vähintään 0,7 työntekijää asiakasta kohti.

THL:n henkilöstömitoituksen seuranta ja siihen liittyvät valvontatoimet

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) seuraa Vanhuspalvelujen tila -tiedonkeruulla iäkkäiden ympärivuorokautisissa toimintayksiköissä henkilöstömitoituksen toteutumista kolmen viikon seurantajaksoilla touko- ja marraskuussa. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäjillä ja tuottajilla on lakisääteinen velvollisuus vastata THL:n tiedonkeruuta koskevaan kyselyyn. Tiedonkeruun tulokset julkistetaan THL:n verkkosivuilla, mistä hyvinvointialueen tulee tarkistaa oman alueensa toimintayksiköiden tiedot.

Valvontaviranomaiset ohjaavat hyvinvointialuetta pyytämään selvityksen niiltä toimintayksiköiltä, joissa lain edellyttämä vähimmäismitoitus on THL:n seurantajaksoilla alittunut.

Hyvinvointialueen on perusteltua selvittää myös kyselyyn vastaamattomilta toimintayksiköiltä toteutunut henkilöstömitoitus. Hyvinvointialueen on lisäksi hyvä muistuttaa toimintayksiköitä kyselyyn vastaamisen lakisääteisydestä.

Hyvinvointialueiden omissa toimintayksiköissä on viipymättä ryhdyttävä omavalvonnallisiin korjaaviin toimenpiteisiin, mikäli henkilöstömitoitus ei toteudu lainmukaisesti. Mikäli yksityisen palveluntuottajan toimintayksikössä henkilöstömitoitus ei toteudu lainmukaisesti, on hyvinvointialueen vaadittava yksityistä palveluntuottajaa korjaamaan henkilöstömitoitus lainmukaiseksi asettamassaan riittävässä määräajassa. Jos yksityinen sosiaalipalvelujen tuottaja ei ryhdy riittäviin toimenpiteisiin henkilöstömitoituksen korjaamiseksi, on hyvinvointialueen ryhdyttävä järjestämiensä palvelujen osalta järjestämislaissa säädettyihin toimenpiteisiin.

Mikäli hyvinvointialueen valvonnallisia tai omavalvonnallisia toimenpiteitä ei arvioida riittäviksi, voivat valvontaviranomaiset antaa hyvinvointialueelle ohjausta tai aloittaa erillisen hyvinvointialuetta tai alueella toimivaa yksityistä palveluntuottajaa koskevan valvonnan.

Hyvinvointialueelle annettava yleinen ohjaus valvontaan liittyen

Hyvinvointialueen on tehtävä asiakasturvallisuutta olennaisesti vaarantavista epäkohdista ja puutteista viipymättä ilmoitus aluehallintovirastolle. Aluehallintovirasto arvioi, mihin toimenpiteisiin se ilmoituksen johdosta ryhtyy ja pyytää tarvittaessa hyvinvointialueelta selvitystä asiassa.

Hyvinvointialueen valvonnassa tulee yleisesti kiinnittää huomiota siihen, että iäkkäiden ympärivuorokautisten toimintayksiköiden henkilöstömitoitus vastaa asiakkaiden palvelutarvetta ja on lainsäädännön sekä yksityisillä myös luvan mukainen.

Valvontaviranomaiset ohjaavat hyvinvointialuetta omavalvonnalla ja valvonnalla varmistamaan, että lakisääteinen henkilöstömitoitus toteutuu kaikissa toimintayksiköissä kaikkina aikoina.

Asiaan liittyviä keskeisiä säännöksiä

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (980/2012, nk. vanhuspalvelulaki) 20 §

Laki hyvinvointialueesta (611/2021) 10 §

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021, nk. järjestämislaki) 40, 41, 42, 44 §

Laki yksityisistä sosiaalipalveluista (922/2011) 34, 35 §

Lisätiedot

Valvira ylitarkastaja Marja-Leena Lantto, puh. 0295 209 283

Etelä-Suomen aluehallintovirasto sosiaalihuollon ylitarkastaja Päivi Vainio

Itä-Suomen aluehallintovirasto ylitarkastaja Kirsi Laitinen

Lapin aluehallintovirasto sosiaalihuollon ylitarkastaja Merja Isoaho

Lounais-Suomen aluehallintovirasto sosiaalihuollon ylitarkastaja Heidi Seppälä

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto sosiaalihuollon ylitarkastaja Kirsi Harju

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto sosiaalihuollon ylitarkastaja Leena Serpola-Kaivo-oja

Valviran sähköpostiosoite on muotoa etunimi.sukunimi@valvira.fi ja aluehallintovirastojen sähköpostiosoitteet ovat muotoa etunimi.sukunimi@avi.fi

Jakelu

Hyvinvointialueiden aluehallitukset

Hyvinvointialueiden ikäihmisten palveluista vastaavat johtavat viranhaltijat

Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta

Helsingin kaupungin senioripalveluista vastaava johtava viranhaltija